

3. Melléklet

Válaszok az FM 2015. december 17.-én kelt vízügyi stratégiai tervek végleges tervezetei környezeti értékelésével kapcsolatos véleményére

FM: I.1. Véleményem szerint a Kvassay Jenő Terv, az Árvízi Kockázatkezelési Terv és a Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv 2. (a továbbiakban KJT, ÁKKT, Vgt2) **országhatáron áterjedő hatásainak vizsgálata elengedhetetlen.A nemzetközi eljárás kezdeményezése a terv kidolgozójának kérésére az országhatáron áterjedő környezeti hatások vizsgálatáról szóló, Espooban (Finnország), 1991. február 26. napján aláírt egyezmény (Espooi Egyezmény) nemzeti kapcsolattartóin keresztül történik. A nemzetközi értesítést és az eljárás koordinációját Magyarországon a Földművelésügyi Minisztérium Környezetmegőrzési Főosztálya végzi.** A jogszabályi előírás alapján a nemzetközi eljárás ideje nem számít bele az eljárási határidőbe, ezért célszerű ezt fokozottan figyelembe venni a tervezés során. A nemzetközi értesítéshez szükséges a jogszabály előírásainak megfelelően elkészített **terv közérthető összefoglalója és a teljes környezeti értékelés angol nyelvű vagy a hatásvisező fél nyelvére fordított változata.**

1. Válasz: Az ÁKKT mint az árvízi kockázatkezelési koncepció és beavatkozási alternatívákkal dolgozó terv vizsgálataink alapján nem tartalmaz még olyan konkrétumokat (sem műszaki és területi értelemben, sem pedig ütemezés tekintetében), amelyek országhatáron áterjedő hatások azonosítását, részletes értékelését, a jelentőség megítélését lehetővé tennék. Az ÁKKT-hez kapcsolódó későbbi tervezési fázisok program vagy projekt szintű eljárásai során minden esetben a jogszabályi előírások mentén értékelni szükséges a határon áterjedő hatások fellépésének lehetőségét, és az eljárás elindításának szükségességét. (Jelen fázisban mondjuk egy Szabadkán megrendezett közmeghallgatáson nem tudunk még mit mondani, és amennyiben érkeznek észrevételek azzal nem tudunk mit tenni, nemcsak esetünkben, de a KJT vagy VGT esetében is.)

Az SKV-ban jelezhető határon áterjedő hatások várhatóan nem lesznek jelentősek, nem is lehetnek azok, hiszen a szomszéd országok árvízbiztonságát nem ronthatjuk, hiszen ez a saját területünkön is rontaná a helyzetet a beavatkozási pontok alatt. A felmerülő hatásokat, esetleges problémákat határvízi bizottsági egyeztetéseken javasoljuk kezelni, mivel az Espoo-i egyezmény hatáskörén túlmutató témák megbeszélését igénylik.

A határon áterjedő hatások kapcsán ki kell emelni, hogy **Magyarország árvízi biztonsága érdekében rendkívül fontosak a határvízi kapcsolatok.** Ezért **hazánknak a hét szomszédos államok mindegyikével van kétoldalú, a vízgazdálkodási kérdéseket szabályozó Egyezménye.** Az egyezmények kormányközi megállapodáson alapulnak, végrehajtásukért a határvízi bizottságok, illetve azok vezetői, a két együttműködő kormány által kinevezett meghatalmazottak és meghatalmazott-helyettesek a felelősek.

A határvízi együttműködés minden olyan vízügyi szakterületre kiterjed, mely az Országos Vízügyi Főigazgatóság szakmai irányítása mellett a vízügyi igazgatóságok tevékenységi körébe tartozik (védekezések, szabályzatok, fejlesztések, közös EU-projektek, védelmi létesítmények fenntartása, üzemeltetése, vízrajzi adatgyűjtés, adatcsere, előrejelzések, információátadás, közös felülvizsgálatok, stb.) **Az árvizes fejlesztések mindig egyeztetésre kerülnek akár a Határvízi Bizottságok, akár más határvízi együttműködési bizottság keretében.** Így az egyezmény szerinti elvárások ezen rendszeres találkozó keretében biztosíthatók.

A fenteket támasztja alá az OKTF dec. 17-i észrevétele is: „A megküldött dokumentációk alapján országhatáron átterjedő jelentős hatásokkal nem kell számolni.”

FM I.2. Felhívom a figyelmet arra, hogy a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet 10. §-ának, a kormányzati stratégiai irányításról szóló 38/2012. (III. 12.) Korm. rendelet 18. §-ának, valamint a 132/2010. (IV. 21.) Korm. rendelettel kihirdetett egyezmény 11. cikk (2) bekezdésének előírásai szerint valamely terv elfogadásához *a terv tervezetét és a környezeti értékelést* a stratégiai környezeti vizsgálat során kapott *vélemények és észrevételek összegzésével* együtt kell benyújtania az elfogadó szerv elé. Ennek *tartalmaznia kell a hazai és nemzetközi eljárás keretében érkezett észrevételeket is, amelyet* a beérkezett vélemények kezeléséről készített ún. véleményösszesítő táblázat elkészítésével tud a kidolgozó bemutatni. **Tehát a stratégiai környezeti vizsgálati eljárás szabályai szerint a döntéshozó nem hozhat döntést a terv elfogadásáról az eljárás hazai és nemzetközi szakaszában beérkezett vélemények kezelésének bemutatása nélkül.**

2. Válasz:

Köszönjük a figyelemfelhívást. Jelen munkarész éppen ezt szolgálja, ha nem is táblázatos formában. A véleményezett dokumentum a társadalmasításra szolgáló SKV jelentés volt. A végleges változat 1 fejezetében a társadalmasítási folyamat, illetve a hatósági vélemények bemutatásra kerül, a dokumentumban a szükséges módosításokat a készítők elvégzik.

FM I.5. A megküldött dokumentumok egyik hiányossága, hogy nem, vagy nem kellően áttekinthető módon tartalmazzák az SKV-k társadalmi egyeztetésről szóló információkat, de különösen az ennek keretében kapott észrevételek, javaslatok kezelését.

3. Válasz:

Ezt a vizsgált dokumentum még nem tehetette meg, hiszen a hatósági egyeztetés és a társadalmasítás párhuzamosan került elvégzésre.

FM I.6. Jelen körben ugyan csak a három tervdokumentum stratégiai környezeti vizsgálati dokumentációjára kért a kidolgozó észrevételt, de ez nem adható meg önmagában, szükséges annak ismerete is, hogy a tervdokumentumok törzsanyagába hogyan épülnek be a javaslatok, melyeket és milyen indokkal utasítottak el. Ez utóbbiakra csak a KJT-ben van egy táblázatos kimutatás, de az csak az SKV-javaslatokra vonatkozik, és nem tartalmazza a főanyag társadalmi egyeztetése keretében beérkező észrevételeket és azok kezelését, sem teljes körűen az elfogadott javaslat szövegszerű megjelenítését a dokumentumban és annak fellelhetőségét. A Vgt2 csak utalásszerűen tartalmazza az SKV javaslatokat, és azt sem jelzi, hogy ezeket miként fogadták el. **Az ÁKK még ilyen szinten sem foglalkozik az SKV javaslataival.**

4. Válasz:

Ezt a vizsgált dokumentum még nem tehetette meg, hiszen a hatósági egyeztetés és a társadalmasítás párhuzamosan került elvégzésre.

FM I.7. További általános hiányosságként jelezhető, hogy a dokumentumok nem jelzik egyértelműen: milyen hierarchikus viszony van a szóban forgó három stratégia között, arra azonban vannak utalások, hogy a szakterületi operatív intézkedések (uniós támogatásokkal folyamatban levő és tervezett projektek) milyen mértékben determinálják a stratégiák mozgásterét, a stratégiákban megfogalmazott célok, javasolt intézkedések valós értékét, megvalósíthatóságát.

5. Válasz:

A 3 stratégia között hierarchikus (alá – fölérendeltségi) viszony nem értelmezhető, miután egyik sem írhatja felül a másik jogszabályban rögzített feladatait. Ugyanakkor a KJT, illetve az általa előírányzott integrált vízgazdálkodási tervezés mintegy ernyőtervként hivatott a különböző tervek – így a VGT2 és az ÁKKT is – céljainak, súlyainak és prioritásainak az összehangolására. A tervek kidolgozása során a tervezők együttműködtek, így jelent meg az ÁKKT intézkedéseinek a VGT célokra vonatkozó hatásainak táblázata, vagy KJT-ben az ÁKKT alapelveinek átfogó jellegű része.

FM I.8. A KJT, és az ÁKKT stratégiai környezeti vizsgálati dokumentációjában (mind a környezeti érékelésben, mind a tervben) megtalálható az „erdőirtás” kifejezés, amely nem létező erdőgazdálkodási fogalom. A határainkon túli, felső vízgyűjtőkön elsősorban a nagy, összefüggő területen végrehajtott hegyvidéki tarvágások, vagy az egyéb, nem kellőképpen átgondolt erdőkezelési eljárások járulhatnak hozzá az árvízi kockázathoz.

6. Válasz:

SKV-ban szereplő kifejezés egy tényt takar és nem erdőgazdálkodási tevékenységet.

Példának egy hír 2008-ból:

„A rendszeres **erdőirtás** az oka annak, hogy a hét elején 24 halálos áldozatot követelő és több milliárdos károkat okozó árvíz keletkezett Nyugat-Ukrajnában – véli a Kijevi Ökológiai-Kulturális központ igazgatója Vladimír Bojerko. A szakember a Kárpátokban folyó **barbár erdőirtás** beszüntetését és az erdőállomány helyreállításának megkezdését tartja a legidősebb feladatnak a pusztító árvizek megelőzése érdekében. A Podrobnosti.ua internetes hírportál információi szerint Ukrajnában az előző század 60-as éveitől kezdve vágják az erdőket. **A Kárpátok az utóbbi 40 évben elveszítette erdőtakarója nagyobb részét, így pedig képtelen visszatartani a nedvességet.** Ezt a veszélyt szomszédaink Lengyelország, Románia és Szlovákia már belátták, és szinte teljesen le is állították az erdőirtást a Tátrában és a Kárpátokban.”

FM I.10. A fentiek mellett további probléma, hogy az SKV-jelentések a jogszabályi előírások és az elfogadott tematika ellenére sem tartalmazzák a jogszabály által kötelezően előírt közérthető összefoglalót (2/2005 (I.11.) Korm. rendelet 4. melléklet 7. pont), ami lehetőséget biztosított volna a javaslatok prioritás szerinti csoportosítására is. Ez a hiányosság figyelemmel az jelentések terjedelmére – és a javaslatok rangsor szerinti strukturálatlanságára is –, az anyagok érdemi áttekintését nehezíti, ezzel elértéktelenítve az SKV-jelentésekben foglalt megállapításokat, és gyengítve az SKV intézményének hitelességét.

7. Válasz:

Pótlásra kerül.

FM I.11. Tekintettel arra, hogy mind a Vgt2, mind a KJT és az ÁKKT, valamint a hozzájuk tartozó környezeti értékelések a természetvédelmi ágazatot jelentősen érintik, erre való tekintettel javaslom a Földművelésügyi Minisztérium Környezetügyért Felelős Helyettes Államtitkárságának közvetlen bevonását a vízstratégiák kidolgozásába és véleményezésébe.

8. Válasz:

Ennek megítélése nem az SKV készítő feladata. Az FM kötelezően bevonandó szervezetek között szerepel. Belső megítélés kérdése, hogy a Miniszter, mely államtitkárságokat vonja be a véleményezésbe. A megnevezett államtitkárság véleménye jelen esetben is eljutott a készítőkhöz.

VI. Árvízi Kockázatkezelési Terv környezeti értékelés

FM VI.3. Az 1. mellékletben több helyen szerepel a „növényzetszabályozás-erdő letermelés”, „növényzetszabályozás-erdő ritkítás”, „erdőritkítás” és „erdőirtás” kezelési kivánalmak, mint tervezett beavatkozás-típusok.

A felsorolt fogalmak erdőgazdálkodási szempontból értelmezhetetlenek, javaslom ezek felülvizsgálatát, illetve pontosítását az erdőgazdálkodó bevonásával. Amennyiben az adott folyószakaszon a kérdéses erdőállományokat vágásos, vagy átalakító üzemmódban kezelik, az „erdőirtás” helyett a „véghasználat” fogalom használata javasolt (akár megjelölve a konkrét vágástípust is: tarvágás, fokozatos felújító vágás, szálalóvágás).

9. Válasz:

Ez a kifejezés az ÁKKT-ben szerepel, az SKV csak idézi.

FM VI.4. A „térszerkezet váltás” intézkedés szintén nem értelmezhető. Amennyiben ez valamilyen fahasználatból keletkező eredményt jelöl, javaslom egyértelműsíteni.

10. Válasz:

Ez a kifejezés az ÁKKT-ben szerepel, az SKV csak idézi. Tartalma: a nagyvízi meder hullámterében, nyílt árterén az árvízi levezetés szempontjából nem megfelelő művelési mód (pl. intenzív szántó) visszaszorítása, a VKI és a 83/2014. Korm. rendelet előírásainak figyelembe-vételével. Természetesen javítható, de ez nem az SKV-val van összefüggésben.

FM VI.5. A dokumentum megjeleníti a megvédendő értékek között a természetvédelmi és különösen Natura 2000 élőhelyek védelmének jelentőségét, és a konfliktusforrások közt is felsorolja. Ezeket a konfliktusokat a védendő értékek kockázatának függvényében helyi szinten kell egyedileg eldönteni. Ugyanakkor mindenképpen érdemes felhívni a figyelmet arra, hogy a *Nem-szerkezeti intézkedések vizsgálata* című fejezetben szereplő Árvízi kockázatkezelési típusok / nagyvízi mederbeni intézkedések első két tevékenysége, úgy mint

- *„Ártéri, hullámtéri területhasználatok módosítása ökológiai, és természetvédelmi szempontok figyelembevételével (Az árvíz levezetés szempontjából nem megfelelő területhasználatok megszüntetése művelési ág váltással, illetve a területhasználati mód változtatásával. Beletartozik az üdülőterületek szabályozása is. Figyelembe veendő egyéb szempontok: ökológiai állapot, természetvédelem, hordalék- és tápanyagvisszatartás.)”és*

-*„A növényzet átalakítása és fenntartása ökológiai és természetvédelmi szempontok figyelembevételével (Lefolyási akadályok megszüntetése a túl sűrű aljnövényzet visszaszorítása)”*

intézkedésekkel a hullámtéri Natura 2000 területek konfliktusmentesen nehezen kezelhetők.

11. Válasz:

Ez csak részben van így. Egyrészt valamilyen kompromisszumot kötni elengedhetetlen, hiszen az emberi élet védelme feltétlen, a védett vagyon védelme esetlegesen felülírhatja ezen szabályokat. Alapvetően azonban azt kell figyelembe venni, hogy a hullámterek egésze nem tekinthető sem jelölő élőhelynek, sem jelölő fajok élőhelyének. A hullámtér jelentős részén található olyan területek, amelyek a Natura 2000 védelemnek is ellentmondanak, sőt a Natura 2000 kezelési tervekben is kedvezőtlennek, sőt „üldözendőnek” minősítettek. Lásd pl. a szántó használat helyett sokkal kedvezőbb lenne a gyep. Az összes tájidegen erdőfolt (lásd pl. telepített akác), az özönnövényekkel (gyalogakác, zöldjuhar, számos lágyszárú) elborított területek természetvédelmi szempontból is kifogásolhatók. Nem véletlenül, hangsúlyozza a megnevezés is az ökológiai és természetvédelmi szempontok figyelembe vételét. Elsősorban az ilyen átalakítások a fontosak. Az SKV 5-3. táblázata bemutatja a VGT szerinti hatáscsökkentő és kompenzációs intézkedéseket.

FM VI.6. A Lechner Központ által készített tanulmány (3. melléklet) sem tünteti fel a tematikus térképein a Natura 2000 területeket, csak összevontan természetközeli területhasználatról beszél, holott jó lenne ezen területek elkülönített feltüntetése, és önállóan történő kezelése.

12. Válasz:

Nem értelmezhető. Az ÁKK SKV-ja csak kettő mellékletet tartalmaz.